

ציר הזמן הכיתתי

מבוא:

הפעילות להלן עוסקת בבירור המושג **ציר זמן**. ציר זמן היסטורי הוא מושג יסוד בלימודי ההיסטוריה. הוא מופשט מאוד לתלמידים צעירים. על מנת להמחיש להם מהו ציר זמן היסטורי, מומלץ להתחיל בבניית ציר זמן כיתתי העוסק בתאריכים הקשורים לילדים עצמם.

רצוי לעסוק בפעילות זו בתחילת השנה, כפתיח ללימודי ההיסטוריה וכך לקבל מסגרת לכל פעילויות ימי ההולדת בכיתה, הכרות עם רצף חודשי השנה הלועזית והעברית, מיקומם של החגים ברצף שנה ועוד. ובנוסף מתקבל תוצר לסביבה לימודית.

שלב א:

כל תלמיד יכין כרטיס ועליו שמו, תאריך הלידה העברי ותאריך הלידה הלועזי שלו. יש להקפיד גם על כתיבת השנה הן העברית והן הלועזית. יש לקחת בחשבון שלא כל התלמידים נולדו באותו שנתון. (מומלץ לברר מראש ולגלות רגישות, אם יש תלמידים שגדולים בשנה מכל סיבה שהיא ולהעריך את אופי הפעילות בהתאם).

הכרטיסים אותם יכינו התלמידים צריכים להיות זהים בגודלם. כאן ניתן לבחור בשתי אפשרויות לפעילות:
האחת- כל תלמיד יעצב את הכרטיס כרצונו, ותינתן במה ליצירתיות.
השנייה- שילוב יישומי מחשב בפעילות. תבנית של הכרטיס תימצא במחשב. התלמידים יתבקשו למצוא את הקובץ הנכון במחשב, למלא אותו על פי הנדרש- גודל אות, צורה, צבע, הוספת תמונה, הוספת תיבת טקסט- על פי יישומי המחשב שנלמדו. בשלב זה של הפעילות במחשב יכול התלמיד ליצור את הכרטיס על פי כישוריו האישיים להפעיל יצירתיות, להכניס תמונה או לצייר ציור, ולייצר את הכרטיס שלו במחשב.

שלב ב:

כאשר כרטיסי כל התלמידים מוכנים, מומלץ לשאול את התלמידים כיצד כדאי לארגן את כרטיסי המידע. יכולות להיות מספר אפשרויות למשל- על פי בנים- בנות, כרטיסיות עם תמונה או עם ציור, וסביר מאוד להניח שאחת התשובות תהיה על פי הסדר בלוח השנה. מסדרים את הכרטיסיות בכיתה על פי סדר הופעתם בלוח השנה.

ניתן להכין מראש פס של חודשי השנה ואז למקם עליו את כרטיסי הילדים. ניתן גם לתלות חבל בכיתה, וכל תלמיד יתלה את הכרטיס שלו על החבל במקום היחסי המתאים. במקרה כזה מומלץ לתלות את הכרטיסים כך שניתן יהיה להזיז אותם על גבי החבל. (יש להקפיד שגודל הכרטיס יהיה כזה שיאפשר קיפול לתלייה, ושהמידע על הכרטיס לא יוסתר).

לאחר שכל הכרטיסים מסודרים על ציר הזמן הכיתתי, ניתן למקם את חגי ישראל על ציר הזמן, ארועים בית ספריים הידועים מראש כמו טיול שנתי, ימי שיא, ניתן גם להוסיף אירועים נוספים במהלך השנה.

שלב ג:

ציר הזמן הכיתתי מוכן, והכיתה כבר מאורגנת עם סביבה לימודית..
אם העבודה נעשית במחשב זמינות התוצר הסופי תלויה בנגישות למחשב.

כעת ניתן לשאול שאלות על ציר הזמן משני היבטים:

האחד- הוצאת נתונים מהכרטיסיות-

מי גדול ממני, מי קטן, כמה תלמידים בכיתה חוגגים את יום הולדתם לפני פסח/ חנוכה/ פורים, כמה אחרי. באיזה חודש נחגוג ימי הולדת רבים, באיזה חודש בכלל לא.

(להרחבה והעשרה: פעילות זו מזמנת עיסוק והתייחסות להתאמה בין הלוח הלועזי לעברי. ילדים ימצאו שתאריך הלידה הלועזי שלהם אינו אותו תאריך עברי. כאן יש אפשרות להתייחס להבדל הנובע משנת ירח מול שנת חמה והתיקון בלוח העברי המתבטא בשנה מעוברת).

השני- חשיבה ברמת המטקוגניציה-

מה חשיבותו של ציר הזמן הכיתתי? מה למדנו מבנייתו?

שלב ד:

מכאן ניתן להרחיב לפעילות העשרה כמו-

- ציר הזמן של החיים שלי- מיום הולדתי ועד היום
- ציר הזמן של המשפחה שלי
- ציר הזמן של הכיתה, בית הספר ושל המדינה. (יש ילדים שישמחו לעשות ציר זמן של קבוצת הספורט האהובה עליהם).

פעילות זו ניתן לעשות גם במחשב, ואז התוצר הוא מצגת בנושא. כאן אפשר לשלב יישומי מחשב שנלמדים בשיעורי מחשב. תוצרים מתוקשבים חוסכים מקום בכיתה, חוסכים נייר ובכך תורמים לאיכות הסביבה ומאפשרים ביטוי ויצירה הנותן מענה לשונות בין לומדים, ומהווים אתגר לביצוע המשימה עצמה.

שלב ה:

כפעילות לאורך השנה:

מומלץ כאמור להוסיף על ציר הזמן אירועים ייחודיים לשנת הלימודים הנוכחית, כמו ימי שיא, ימי ספורט, טיול שנתי וכדומה.

בסיום השנה ניתן לערוך סיכום באמצעות ציר הזמן התלוי בכיתה.

נקודת המוצא יכולה להיות התייחסות לשאלות ברמת המטקוגניזיה שהתייחסנו אליהן בתחילת השנה: חשיבות הציר, הלמידה מבנייתו, ובהמשך- הפקת לקחים ברמה הטכנית- האם היינו משנים משהו בעיצוב כדי שישורת את המטרה? למידה מתגובות- האם היו תגובות של אורחים שנכנסו לכיתה והתייחסו לציר הזמן התלוי בכיתה? האם כדאי לשמור לשנה הבאה? (אם נעשו צירי זמן נוספים (כפי שצויין בשלב ד) – להתייחס גם אליהם).

הפעילות פותחה ע"י עתר עוז מרכז תכנון לימודים הוראה והערכה, מכללה אקדמית בית ברל
© כל הזכויות שמורות

כרטיס לדוגמה

שם

תאריך לידה עברי

תאריך לידה לועזי

תמונה
צויר
משהו אישי שלי